

SZKOLNE PROCEDURY
REAGOWANIA
W SYTUACJACH
KRYZYSOWYCH
W ZESPOLE SZKÓŁ NR 1
IM. GEN. JERZEGO ZIĘTKA
W KATOWICACH

SPIS TREŚCI

	STR.
ZAŁOŻENIA OGÓLNE	3
KRYZYS: ZAKŁÓCANIE TOKU ZAJĘĆ	5
KRYZYS: UŻYWANIE TELEFONU KOMÓRKOWEGO PODCZAS ZAJĘĆ	5
KRYZYS: PALENIE TYTONIU NA TERENIE SZKOŁY	6
KRYZYS: AGRESYWNE ZACHOWANIE UCZNIĄ	6
KRYZYS: NARUSZENIE NIETYKALNOŚCI PRACOWNIKA SZKOŁY	6
KRYZYS: USZKODZENIE MIENIA, DEWASTACJA	7
KRYZYS: UCHYLANIE SIĘ OD OBOWIĄZKU SZKOLNEGO	7
KRYZYS: EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIĄ	8
KRYZYS: POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA Z KODEKSU KARNEGO	9
KRYZYS: PRZEJAWY DEMORALICACJI	10
KRYZYS: UCZEŃ POD WPŁYWEM SUBSTANCJI ODURZAJĄCYCH	11
KRYZYS: SUBSTANCJA PRZYPOMINAJĄCA NARKOTYK	12
KRYZYS: POSIADANIE SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCEJ NARKOTYK	12
KRYZYS: KRADZIEŻ NA TERENIE SZKOŁY	13
KRYZYS: POPEŁNIENIE CZYNU KARALNEGO- ZATRZYMANIE	13
KRYZYS: POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA ŚCIGANEGO Z URZĘDU	14
KRYZYS: PRZESTĘPSTWO ŚCIGANE NA WNIOSEK POKRZYWDZONEGO	15
KRYZYS: ZAMACH SAMOBÓJCZY UCZNIĄ	16
KRYZYS: WYPADEK UCZNIĄ	17
KRYZYS: ŚMIERĆ UCZNIĄ	18
KRYZYS: ŻAŁOBA PO ŚMIERCI UCZNIĄ	19
KRYZYS: CIĄŻA UCZENNICZY	19
KRYZYS: ŁADUNEK WYBUCHOWY	19
KRYZYS: WYBUCH POŻARU	20
ZASADY REAGOWANIA	20
PODSTAWY PRAWNE STOSOWANYCH PROCEDUR	21

ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Szkolne Procedury Reagowania w Sytuacjach Kryzysowych zostały opracowane przez Zespół Wychowawczy pod przewodnictwem pedagoga i psychologa szkolnego. Stanowią one procedurę postępowania w sytuacjach kryzysowych konieczne do wdrożenia dla zapewnienia bezpieczeństwa uczniów, oraz umożliwiające realizację zaleceń Programu Wychowawczego i Profilaktycznego Szkoły. Stanowią one załącznik do Programu Wychowawczego Szkoły.

Sytuacje kryzysowe mogą być rozwiązywane przez pedagoga, psychologa szkolnego, bądź wychowawcę klasy na ustny bądź pisemny wniosek ucznia, rodzica, nauczyciela bądź na skutek pozyskania przez w/w osoby informacji, iż sytuacja wymaga ich udziału bądź interwencji, a także jeżeli w ich ocenie sytuacja/zdarzenie wymaga ich udziału w jej rozwiązaniu. Sposób postępowania jest opisany w niniejszym dokumencie adekwatnie do zastanego kryzysu, bądź zagrożenia nim.

W wyjątkowym przypadku, gdy doszło do samobójczej/niewyjaśnionej/tragicznej śmierci ucznia szkoły zostaje powołany przez dyrektora szkoły Zespół Interwencji Kryzysowej. O jego powołaniu, funkcjonowaniu i odwołaniu decyduje dyrektor szkoły. Zasady jego działania, skład zespołu i związane z tym procedury zostały przedstawione w załączniku do „Szkolnych procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych” w postaci dokumentu pt. „Zespół Interwencji Kryzysowej”.

Pedagog, psycholog szkolny, wychowawca klasy dokumentuje fakt zaistnienia zdarzenia, opis zdarzenia, wdrożone procedury, zastosowane konsekwencje w wybrany przez siebie sposób - adekwatny do zaistniałego zdarzenia. Wśród form dokumentacji wymienia się:

- adnotację w dzienniku elektronicznym
- notatkę służbową ze zdarzenia
- adnotację w dokumentacji pedagoga/psychologa szkolnego
- notatkę/adnotację w teczce wychowawcy
- pisemne zawiadomienie rodzica ucznia o zdarzeniu (w tym z wykorzystaniem dziennika elektronicznego)
- adnotację w Karcie Wychowawcy

Jeżeli w ocenie wychowawcy, pedagoga, psychologa szkolnego sytuacja wymaga precyzyjnego opisu, bądź jeżeli w związku ze zdarzeniem zawiadamiana jest policja wówczas obligatoryjne jest sporządzenie notatki służbowej ze zdarzenia podpisanej przez pedagoga/psychologa oraz wychowawcę klasy.

Pedagog, psycholog szkolny, wychowawca klasy może prowadzić z uczniem rozmowy wyjaśniające, interwencyjne, dyscyplinujące, wychowawcze i inne w trakcie zajęć lekcyjnych, o ile nauczyciel prowadzący dane zajęcia wyrazi na to zgodę. Jeżeli z różnych przyczyn obecność ucznia w gabinecie pedagoga/psychologa szkolnego przedłuży się z przerwy śródlekcyjnej na zajęcia lekcyjne uczeń zostaje odprowadzony przez nauczyciela na zajęcia lekcyjne, a jego spóźnienie zostaje usprawiedliwione, bądź otrzymuje pisemne potwierdzenie obecności w gabinecie, które wręcza nauczycielowi uczącemu, a które stanowi podstawę usprawiedliwienia spóźnienia na zajęcia.

Konsekwencje wobec niewłaściwego zachowania ucznia są wymierzane zgodnie z karami przewidzianymi Statutem Zespołu Szkół nr 1 im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach oraz Regulaminem Ocen z Zachowania.

Zmian w niniejszych procedurach dokonuje Zespół Wychowawczy w Porozumieniu z Radą Pedagogiczną Szkoły. Wprowadzenie zmian wymaga zgody Rady Pedagogicznej Szkoły.

PROCEDURY

KRYZYS: ZAKŁÓCANIE TOKU ZAJĘĆ

Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku lekcji

Definicja

Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga/ psychologa szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji. Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji pracownika niepedagogicznego obsługującego dane piętro. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.
2. Pedagog/ psycholog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
3. Pedagog/ psycholog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala w porozumieniu z nauczycielem konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole- na wniosek pedagoga/ psychologa wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu. Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog/psycholog powiadamia dyrektora szkoły, wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach postępować należy według tych procedur.
4. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).
5. Adnotację/ opis zdarzenia sporządza w wybranej przez siebie formie nauczyciel zgłaszający problem.

KRYZYS: UŻYWANIE TELEFONU KOMÓRKOWEGO PODCZAS ZAJĘĆ

Procedura postępowania w przypadku używania przez ucznia telefonu komórkowego podczas lekcji:

1. Uczeń nie może używać telefonu komórkowego w czasie lekcji;
2. W każdym przypadku używania przez ucznia telefonu komórkowego podczas lekcji nauczyciel ma prawo odebrać uczniowi telefon. Telefon jest przekazywany przez nauczyciela do depozytu do sekretariatu szkoły.
3. Zatrzymany w depozycie telefon może odebrać tylko rodzic lub prawny opiekun ucznia;
4. Uczeń, któremu odebrano telefon otrzymuje odpowiedni wpis w dzienniku elektronicznym;
5. W przypadku gdy uczeń używający telefonu komórkowego w czasie lekcji nie odda go nauczycielowi mimo że zostanie o to przez niego poproszony, otrzymuje nagane wychowawcy klasy, informowani o zdarzeniu są również jego rodzice.

KRYZYS: PALENIE TYTONIU NA TERENIE SZKOŁY

Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia

1. Nauczyciel, który stwierdzi, że uczeń pali papierosy na terenie szkoły powiadamia o tym fakcie wychowawcę klasy bądź pedagoga/ psychologa szkolnego;
2. Wychowawca bądź pedagog/ psycholog przeprowadza z uczniem rozmowę dyscyplinującą i profilaktyczną, informuje o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia przez osoby niepełnoletnie;
3. Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz I wychowawca bądź pedagog/ psycholog udziela uczniowi upomnienia i odnotowuje zdarzenie w dzienniku elektronicznym stosując konsekwencje przewidziane Regulaminem Ocen z Zachowania.
4. Jeżeli zdarzenie występuje powtórnie w przypadku osób nieletnich wychowawca bądź pedagog/ psycholog zawiadamia sąd rodzinny i nieletnich, w przypadku osób powyżej 17 roku życia zawiadamia się policję.
5. Wychowawca bądź pedagog/ psycholog szkolny może zawiadomić rodzica o zdarzeniu pisemnie, ustnie, telefonicznie, bądź za pośrednictwem dziennika elektronicznego. Nie ma obowiązku informowania rodziców uczniów pełnoletnich.

KRYZYS: AGRESYWNE ZACHOWANIE UCZNIĄ

Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia

1. Nauczyciel obserwujący takie zachowanie ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej lub fizycznej
2. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności nauczyciela – świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia, wyciągnięcie wniosków). Jeżeli jest to konieczne w wyjaśnianiu sytuacji uczestniczy pedagog/ psycholog szkolny.
3. Nauczyciel dokumentuje zdarzenie w wybranej przez siebie formie (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany)
4. Wychowawca klasy informuje o zaistniałej sytuacji rodziców uczniów
5. Wychowawca ustala sankcje, w razie konieczności korzysta z pomocy pedagoga/ psychologa bądź dyrekcji szkoły o których informuje uczniów i rodziców.
6. Jeżeli istnieje taka konieczność agresywny uczeń może zostać skierowany na konsultacje psychologiczne (trening zastępowania agresji), bądź pracować indywidualnie z psychologiem na terenie szkoły (w ramach możliwości oraz posiadanych kwalifikacji)
7. W zależności od rodzaju zdarzenia oraz jego konsekwencji o fakcie jego zaistnienia może zostać poinformowana policja. Obligatoryjnie powiadamia się jeżeli agresja ma rażące przejawy.

KRYZYS: NARUSZENIE NIETYKALNOŚCI PRACOWNIKA SZKOŁY

Postępowanie w sytuacji naruszenia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły (obelżywe wyzwiska, groźby, opluwanie, przyczepianie karteczek, rzucanie przedmiotami, agresja fizyczna, zabranie przedmiotu należącego do nauczyciela lub pracownika szkoły)

1. Powiadomienie wychowawcy, pedagoga/psychologa, dyrekcji, rodziców i ew. kuratora sądowego;
2. Przeprowadzenie rozmowy przez dyrektora szkoły ze sprawcą w obecności pedagoga/psychologa szkolnego bądź wychowawcy;
3. Powiadomienie policji i sądu rodzinnego;
4. Skreślenie z listy uczniów ZS1 bądź przeniesienie do innej szkoły (wdrożenie procedur przewidzianych Statutem Szkoły).

KRYZYS: USZKODZENIE MIENIA, DEWASTACJA

Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego lub cudzej własności

1. Interwencja– powstrzymanie sprawców;
2. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy/sprawców, rozmowa z wszystkimi osobami mogącymi się znajdować w miejscu zdarzenia, podjęcie czynności mających na celu ustalenie sprawcy/sprawców;
3. Wezwanie rodziców;
4. W przypadku dużej szkody obligatoryjne wezwanie policji;
5. Wszczęcie procedur mających na celu wyciągnięcie konsekwencji materialnych wobec rodziców sprawców lub odpracowanie szkody; zastosowanie sankcji przewidzianych Statutem Szkoły;
6. Zgłoszenie sytuacji Kierownikowi Gospodarczemu

KRYZYS: UCHYLANIE SIĘ OD OBOWIĄZKU SZKOLNEGO I OBOWIĄZKU NAUKI

Procedura postępowania w przypadku uchylania się od obowiązku szkolnego:

1. Jeżeli uczeń uchyla się od realizacji wybranych zajęć lekcyjnych:

- nauczyciel uczący ma obowiązek zgłosić ten fakt wychowawcy klasy, który odnotowuje informację w Karcie Wychowawcy, którą co miesięcznie składa pedagogowi/ psychologowi szkolnemu
- wychowawca ma obowiązek poinformować o tym fakcie rodziców ucznia
- z uczniem przeprowadza się rozmowę dyscyplinującą

2. Jeżeli uczeń uczęszcza na zajęcia lekcyjne w sposób nieregularny, ma sporadyczne nieusprawiedliwione nieobecności:

- wychowawca wyjaśnia przyczyny nieobecności w rozmowie z uczniem i jego rodzicami
- wychowawca po rozpoznaniu przyczyn nieobecności ucznia podejmuje decyzje o ewentualnym powiadomieniu pedagoga/ psychologa
- pedagog/ psycholog szkolny może podpisać z uczniem kontrakt edukacyjny w ramach którego będzie kontrolował frekwencję ucznia, ustalić z uczniem okres próbny na poprawę frekwencji przed wdrożeniem dalszych działań interwencyjnych, założyć uczniowi zeszyt obecności, zobowiązać rodzica do systematycznego kontaktu, itp.

3. Jeżeli uczeń systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki:

- w przypadku stwierdzenia nieobecności ucznia w szkole przez kolejnych 7 dni lekcyjnych i braku informacji o przyczynie jego nieobecności, wychowawca klasy zobowiązany jest do skontaktowania się z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka, w celu wyjaśnienia powodów jego absencji;
- w razie braku reakcji ze strony rodziców/ prawnych opiekunów ucznia, wychowawca przekazuje pisemne wezwanie rodzica do szkoły z podaniem konkretnego terminu spotkania,

celem wyjaśnienia przyczyn nieobecności ucznia. Podczas spotkania z rodzicem wypełnia się „potwierdzenie obecności rodzica w związku z wezwaniem”, które podpisują wszystkie osoby uczestniczące w spotkaniu oraz w którym zapisuje się poczynione ustalenia;

- w przypadku brak kontaktu ze strony rodziców/ prawnych opiekunów ucznia bądź dalszej wysokiej absencji pedagog/ psycholog szkolny kieruje do instytucji wspomagających pracę szkoły (MOPS, policja – dzielnicowy, inspektor ds. nieletnich, kurator) informację o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia, z prośbą o interwencję

4. w przypadku stwierdzenia nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50 % należy podjąć następujące działania:

- dyrektor szkoły wysyła listem poleconym za potwierdzeniem odbioru do rodziców/prawnych opiekunów ucznia upomnienie zawierające stwierdzenie, że obowiązek szkolny nie jest realizowany, wezwanie do posyłania dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu oraz informację, że niespełnianie obowiązku jest zagrożone skierowaniem sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego (art. 15 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji)

- w przypadku konieczności skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej przypadek ucznia konsultuje się z wychowawcą klasy, pedagogiem/ psychologiem szkolnym bądź omawia na posiedzeniu Rady Pedagogicznej z uwzględnieniem sytuacji bytowo-ekonomicznej ucznia. Jeżeli uzna się za zasadne wdraża się postępowanie administracyjne wobec ucznia

- w przypadku braku kontaktu ze strony rodziców/ prawnych opiekunów ucznia pedagog/ psycholog szkolny kieruje do instytucji wspomagających pracę szkoły (MOPS, policja – dzielnicowy, inspektor ds. nieletnich, kurator) informację o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia, z prośbą o interwencję

- dalsze nierealizowanie obowiązku szkolnego przez ucznia, skutkuje złożeniem do Sądu Rodzinnego – Wydział Rodzinny i Nieletnich wniosku o wgląd w sytuację rodzinną i wychowawczą ucznia oraz wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych

KRYZYS: EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIA

Epizod psychotyczny ucznia

1. Działania uprzedzające:

- a) Zrobienia listy symptomów psychotycznych przez psychologa szkolnego,
- b) Omówienie procedury na forum Rady Pedagogicznej, skutecznych metod reagowania,
- a) Sprawdzenie, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia/ życia, także spowodowanego atakami psychozy,
- b) Opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzieleniem pomocy osobom chorym psychicznie.

2. Działania interwencyjne:

- a) Nie pozostawiaj ucznia samego,
- b) Reaguj spokojnie, łagodnie,
- c) Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce,
- d) Na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu,
- e) Zawiadom pogotowie ratunkowe (999),
- f) Nie skupiaj się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza.

3. Działania naprawcze:

- a) Jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę- np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany)
- b) Jeżeli uczeń/ rodzic sobie tego nie życzy- nie informować klasy.
- c) Wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia.
- d) Konsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, który to lekarz jednak nie musi udzielać informacji.
- e) Udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, PZP, przyszpitalnych grupach wsparcia.

KRYZYS: POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA Z KODEKSU KARNEGO

Procedura postępowania w przypadku popełnienie przez ucznia pełnoletniego przestępstwa z Kodeksu Karnego:

1. Nauczyciel – świadek zdarzenia niezwłocznie powiadamia Dyrektora szkoły, pedagoga/ psychologa szkolnego oraz wychowawcę;
2. Wychowawca we współpracy z nauczycielem ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia;
3. Wychowawca przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę Dyrektora szkoły lub pedagoga/ psychologa;
4. Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców ucznia;
5. Dyrektor szkoły powiadamia policję;

Czyny karalne będące przestępstwami z Kodeksu Karnego:

1. Publiczne znieważanie, niszczenie, uszkodzanie, usuwanie godła, sztandaru, flagi bądź innego znaku państwowego;
2. Spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała;
3. Spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia;
4. Udział w bójce lub pobiciu, w którym naraża się człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
5. Prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym, w stanie nietrzeźwości, lub pod wpływem środka odurzającego;
6. Groźenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę jej spełnienia;
7. Stosowanie przemocy wobec osoby lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia tej przemocy;
8. Publiczne prezentowanie treści pornograficznych w taki sposób, że może to narzucić ich odbiór osobie, która sobie tego nie życzy;
9. Rozpijanie małoletniego poprzez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia;
10. Pomawianie innej osoby, grupy osób, instytucji o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego do danego stanowiska, zawodu;
11. Znieważanie innej osoby w jej obecności, albo pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła np. nauczyciela;
12. Znieważanie innej osoby za pomocą środków masowego przekazu, np. sms, Internet;

13. Uderzenie człowieka lub w inny sposób naruszenie jego nietykalności cielesnej;
14. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego w trakcie pełnienia przez niego obowiązków służbowych;
15. Znieważenie funkcjonariusza publicznego w trakcie pełnienia przez niego obowiązków służbowych;
16. Publiczne znieważanie grupy ludności lub osoby z powodu jej przynależności etnicznej, narodowej, rasowej, wyznaniowej;
17. Udział w zorganizowanej grupie lub związku mającym na celu popełnienie przestępstwa;
18. Znieważenie pomnika lub innego miejsca publicznego urządzonego w celu upamiętnienia zdarzenia historycznego lub uczczenia osoby;
19. Podrobienie lub przerobienie dokumentu lub używanie takiego dokumentu jako autentycznego, np. zwolnienia lekarskie, legitymacja szkolna, dopisywanie ocen w dzienniku;
20. Kradzież cudzej rzeczy ruchomej np. telefonu;
21. Kradzież z włamaniem, np. do pracowni komputerowej;
22. Niszczenie cudzej rzeczy, uszkodzanie lub czynienie niezdatną do użytku;
23. Puszczanie w obieg podrobionego lub przerobionego pieniądza, innego środka płatniczego.

KRYZYS: PRZEJAWY DEMORALICACJI

Procedura postępowania nauczyciela w przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły (na jego polecenie pedagog/ psycholog) pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, w sytuacji gdy, szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły (na jego polecenie pedagog/ psycholog) powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

*Naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych – art.4 §1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

KRYZYS: UCZEŃ POD WPLYWEM SUBSTANCJI ODURZAJĄCYCH

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków

1. Działania uprzedzające:
  - a) Sporządzenie listy symptomów używania, nadużywania środków odurzających (pedagog/ psycholog szkolny)
  - b) Zaproszenie specjalisty w tej dziedzinie, omówienie skutecznych metod reagowania,
  - c) Korzystanie z licznych programów edukacyjno-wychowawczych, profilaktycznych.
  - d) Opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy młodzieży używającej środków odurzających, rodzinom, bliskim.
  - e) Dokonywanie badań przesiewowych pod kątem używania środków odurzających.
2. Działania interwencyjne
  - a) Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
  - b) Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
  - c) Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
  - d) Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
  - e) Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
  - f) W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
  - g) Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.

Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 431 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

3. Działania naprawcze:

- a) Poinformuj rodziców ucznia o zdarzeniu.
- b) Skorzystaj z konsultacji pedagoga /psychologa szkolnego lub specjalistów z PPP- omówcie problem i skonstruujcie strategię dalszego działania (interwencji i rozwiązania problemu) wspólnie.
- c) Wesprzyj rodziców, poinformuj, na co powinni zwracać baczną uwagę, nakładając jednocześnie do korzystania z pomocy wyspecjalizowanych gminnych placówek
- d) Jeżeli incydent będzie się powtarzał: zawiadom sąd rodzinny lub policję.

KRYZYS: SUBSTANCJA PRZYPOMINAJĄCA NARKOTYK

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

KRYZYS: POSIADANIE SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCEJ NARKOTYK

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, psycholog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczek, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

1. Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:
  - posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
  - wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
  - udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
  - wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.
2. Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.
3. Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.
4. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

KRYZYS: KRADZIEŻ NA TERENIE SZKOŁY

Procedura postępowania w przypadku kradzieży dokonanej na terenie szkoły

1. Ustalenie sprawcy kradzieży;
2. Rozmowa wychowawcy z uczniem celem ustalenia przyczyn kradzieży;
3. Poinformowanie pedagoga /psychologa oraz dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji;
4. Wezwanie do szkoły rodziców ucznia i przekazanie im informacji;
5. Sporządzenie zapisu w dzienniku szkolnym;
6. Zobowiązanie ucznia do oddania skradzionej rzeczy ewentualnie pokrycie kosztów skradzionego przedmiotu;
7. W przypadku odmowy współpracy przez ucznia i rodziców powiadomienie policji;
8. Dalszy tok postępowania prowadzi policja.
9. Konsekwencje dla ucznia – zgodne ze Statutem szkoły.

KRYZYS: POPEŁNIENIE CZYNU KARALNEGO- ZATRZYMANIE

Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.

4. Pedagog/ psycholog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Policja informuje rodziców nieletniego, opiekunów prawnych o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga /psychologa szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce Policji.
8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga /psychologa szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga /psychologa szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego- ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

KRYZYS: POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA ŚCIGANEGO Z URZĘDU

Procedura postępowania dyrektora, pedagoga /psychologa szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie placówki oświatowej.

1. Podstawy prawne:
  - a) „Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, szczególnie naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używania alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, policji lub innego właściwego organu”.
  - b) „Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję”.
  - c) „Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu”.
2. Podstawowe czynności dla dyrektora lub pedagoga /psychologa szkolnego:
  - a) Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotować personalia

- uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz zawiadomić niezwłocznie policję.
- b) Zapewnić, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
  - c) Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji:
    - Jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informacje,
    - Sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
    - W rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne,
    - Nie nagłaśniać zdarzenia.
  - d) W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (ów):
    - Konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. O fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych. Nie należy zatrzymywać na „siłę” sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga /psychologa szkolnego, wychowawcy klasy lub nauczyciela w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia policji.
    - Jeżeli sprawców jest kilku w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach:
    - Ofiarę należy odizolować od sprawców
  - e) W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć.
  - f) Wykonać ewentualne czynności przez przejmującego sprawę policjanta

Zakazy:

- g) Nie należy „na własną rękę” konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.
- h) Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

KRYZYS: PRZESTĘPSTWO ŚCIGANE NA WNIOSEK POKRZYWDZONEGO

Procedura postępowania w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.

1. Ściganie na wniosek pokrzywdzonego- w tym przypadku wszczęcie postępowania przez policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tych kategorii przestępstw pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne.
2. Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie(wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
3. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
4. Zapewnić w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
5. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:

- a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
  - b) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
  - c) nie nagłaśniać zdarzenia.
6. Powiadomić rodziców lub opiekunów dziecka pokrzywdzonego, zrelacjonować im zdarzenie i uzgodnić z nimi czy będą chcieli zgłosić sprawę policji.
  7. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.
  8. Środki, jakie należy przedsięwziąć to między innymi:
    - a) w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane w statucie szkoły.
    - b) w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tą okoliczność wystąpienie do sądu rodzinnego lub Policji.

KRYZYS: ZAMACH SAMOBÓJCZY UCZNIĄ

Procedura postępowania w przypadku zamachu samobójczego ucznia

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:
  - a) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej,
  - b) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów samobójczych (np. list sprawdzających),
  - c) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
2. Działania interwencyjne:
  - a) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia,
  - b) nie pozostawiaj ucznia samego,
  - c) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru,
  - d) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce,
  - e) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia,
  - f) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż) jeśli potrzeba, zadбай, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie,
  - g) towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny,
  - h) Zawiadom Dyrekcję Szkoły- Dyrekcja zawiadamia Wydział Edukacji UM,
  - i) dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, np. wg klucza:

RYZYSKO UMIARKOWANE NP. UCZEŃ MÓWI O SAMOBÓJSTWIE, NIE MÓWI JAK TO ZROBI, NIE BYŁO WCZEŚNIEJSZYCH PRÓB,

DUŻE RYZYSKO NP. WYSTĄPIŁY CZYNNIKI PRZEDWYPADKOWE, UCZEŃ MÓWI JAK TO ZROBI, BYŁY WCZEŚNIEJSZE PRÓBY,

EKSTREMALNE RYZYSKO NP. WYSTĄPIŁY WSKAŹNIKI PRZEDWYPADKOWE, UCZEŃ DOKONAŁ SAMOOKALECZENIA, PODJĄŁ PRÓBĘ NIEUDANEGO ZAMACHU SAMOBÓJCZEGO LUB INNE DZIAŁANIA ZAGRAŻAJĄCE ZDROWIU LUB ŻYCIU,

- j) nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga /psychologa szkolnego, informuje o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmuje niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego w szczególności wzywa odpowiednie służby oraz zapewnienia w miarę możliwości opiekę psychologa.
  - k) Wychowawca powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych,
  - l) Dyrekcja szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji,
    - Chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.)
3. Działania naprawcze:
- a) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi,
  - b) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z PPP lub placówką opieki zdrowotnej,
  - c) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

KRYZYS: WYPADEK UCZNIĄ

Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego

1. Jeżeli zdarzy się wypadek uczniowski każdy pracownik szkoły, który powziął wiadomość wypadku, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. Pracownik doprowadza poszkodowanego do gabinetu lekarskiego (pielęgniarki szkolnej), zawiadamiając zaraz potem dyrektora (wicedyrektora).
3. Jeżeli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą- prosi o nadzór nad swoją klasą kolegę uczącego w najbliższej sali, jeśli gabinet lekarski jest nieczynny, przekazuje się poszkodowanego dyrektorowi (wicedyrektorowi), który już bierze odpowiedzialność za udzielenie pomocy,
4. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń- miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu,
5. Jeżeli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych (baliki, dyskoteki itp.) - gdy nie ma dyrektora (wicedyrektora szkoły) - nauczyciel decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie dyrektora, następnie zawiadamia rodziców,
6. Jeżeli wypadek zdarzyłby się w czasie wycieczki (biwaku) - wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.
7. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie:
  - a) Rodziców
  - b) Pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy
  - c) Społecznego inspektora pracy
  - d) Organ prowadzący szkołę
  - e) Radę rodziców
8. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
9. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

10. Zawiadomień, o których mowa w ust. 2-4, dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły.

KRYZYS: ŚMIERĆ UCZNIĄ

Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
  - a) dostarczyć niezbędne informacje;
  - b) udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
  - c) ochronić godność;
  - d) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych,
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską,
5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej.
6. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
7. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
8. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
9. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja- szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
10. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.

11. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
12. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

KRYZYS: ŻAŁOBA PO ŚMIERCI UCZNIĄ

Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Działania uprzedzające:
  - a) omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
  - b) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne:
  - a) poinformuj nauczycieli, wychowawców,
  - b) przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania- na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
  - c) poinformuj uczniów na forum klasy,
  - d) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
3. Działania naprawcze:
  - a) oceń potrzeby- monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
  - b) skonsultuj sytuację z pedagogiem /psychologiem lub specjalistą z PPP,
  - c) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

KRYZYS: CIĄŻA UCZENNICY

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZENNICY W CIĄŻY:

1. W przypadku gdy nauczyciel uzyska informację o ciąży uczennicy informuje o tym fakcie dyrektora szkoły, wychowawcę oraz pedagoga /psychologa.
2. Pedagog/ psycholog przeprowadza rozmowę indywidualną z uczennicą
3. Wychowawca (lub pedagog/ psycholog) wzywa do szkoły rodzica/rodziców (opiekuna prawnego/opiekunów prawnych) i przeprowadza z nim/nimi rozmowę dotyczącą zaistniałej sytuacji
4. W trakcie rozmowy rodzice zostają powiadomieni o możliwości udzielenia pomocy uczennicy w postaci indywidualnego nauczania, udzielenia pomocy psychologicznej – pedagogicznej oraz innych form pomocy, na przykład w ubieganiu się o pomoc materialną
5. Wybór odpowiedniej formy wsparcia uzależniony jest ściśle od indywidualnej sytuacji uczennicy

KRYZYS: ŁADUNEK WYBUCHOWY

Zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego

1. Należy natychmiast powiadomić dyrekcję szkoły.
2. Dyrektor podejmuje decyzję o:
  - a. powiadomieniu policji – 112, 997,

- b. przerwaniu lekcji,
  - c. przeprowadzeniu ewakuacji uczniów,
  - d. zabezpieczeniu dokumentów.
3. Uczniom i pracownikom szkoły nie wolno dotykać przedmiotów, urządzeń, które budzą podejrzenie.
  4. Należy zachować spokój nie dopuścić do paniki.
  5. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły.

KRYZYS: WYBUCH POŻARU

Wybuch pożaru lub podłożenie ognia:

W przypadku wybuchu pożaru

(sygnał alarmu – trzy dzwonki: krótki, długi na przemian w krótkich odstępach):

1. Nauczyciel odpowiada za bezpieczeństwo uczniów, z którymi ma lekcję w momencie wszczęcia alarmu.
2. Nauczyciel przekazuje uczniom informację o rodzaju zagrożenia.
3. Nauczyciel wyznacza ucznia do zamknięcia okien lub osobiście zamyka okna.
4. Nauczyciel nakazuje uczniom pozostawienie wszystkich rzeczy.
5. Nauczyciel zabiera dziennik lekcyjny.
6. Wszystkie osoby ewakuowane kierują się na boisko szkolne drogą ewakuacyjną zgodnie z planem ewakuacji.

ZASADY REAGOWANIA

1. Reagujemy przekazując jednocześnie troskę o ucznia (dotyczy to zarówno ofiary jak i agresora). Nie potępiamy ucznia, ale wskazujemy na zachowania, których nie aprobujemy, wyrażając swoją niezgodę na stosowanie przemocy;
2. Współdziałamy z pedagogiem, psychologiem i z innymi nauczycielami, udzielamy sobie nawzajem wsparcia.

PODSTAWY PRAWNE STOSOWANYCH PROCEDUR:

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz.U. Dz 1982 r. Nr 35 poz.228 z późniejszymi zmianami – tekst jednolity Dz.U. Dz 2002r. Nr 11 poz. 109 z/oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą/

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz.U. Nr 35, poz. 230 z późniejszymi zmianami/

Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz.U. Dz 2003 r. Nr 24 poz.198/

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz.U. Nr 179 z późniejszymi zmianami/

Zarządzenie Nr 15/97 komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz.U. Nr 26 poz. 226/

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty /Dz.U. Dz 1996 r. Nr 67 poz. 329 z późniejszymi zmianami/

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny /Dz.U. 1997 r. Nr 88, poz.553, ze zmianami – art.115 § 13, art.222, art.223, art.224, art.226

Ustawa z 26 stycznia 1982r – Karta Nauczyciela /Dz.U. z 2006 r. Nr97, poz.674 ze zmianami/ - art.63, art.91b ust.2 pkt.2.